

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
**«لایحه اصلاح ماده (۸) قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده
به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه»**

مخصوص صحن علنی

مقدمه

لایحه اصلاح ماده (۸) قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه با هدف جبران خسارات مالی وارده به تمام خودروها (اعم از خودروهای متعارف و گرانتی‌ت) تا سقف تعهدات شرکت بیمه‌گر مندرج در بیمه‌نامه، توسط دولت تدوین و در تاریخ ۱۳۹۹/۶/۵ در مجلس شورای اسلامی اعلام وصول گردید. در نتیجه اصلاحات مندرج در لایحه دولت، در خسارات وارده به خودروهای گرانتی‌ت و غیرمتعارف، شرکت بیمه مکلف به پرداخت خسارت مالی تا سقف تعهدات مذکور در بیمه‌نامه گردیده و اصل تناظر در خصوص پرداخت خسارت در نظر گرفته نخواهد شد. لایحه فوق‌الذکر در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی بررسی و پس از انجام برخی اصلاحات در متن لایحه، در نهایت موضوع الزام شرکت‌های بیمه به جبران خسارت مالی کلیه انواع خودروها تا سقف تعهدات مندرج در بیمه‌نامه به تصویب رسیده است. در این گزارش به بررسی مصوبه کمیسیون اقتصادی می‌پردازیم.

بررسی مصوبه کمیسیون اقتصادی مجلس

کمیسیون اقتصادی مجلس، اصلاح قانون را متوجه ماده (۹) لایحه نموده و ضمن تغییر عنوان تبصره ماده مذکور به تبصره «۱»، یک تبصره به شرح زیر به ماده یاد شده الحاق نموده است:

«تبصره «۲» - بیمه‌گر مکلف است خسارت مالی ناشی از حوادث رانندگی را صرف‌نظر از نوع خودرو آسیب‌دیده تا سقف تعهدات خود مندرج در بیمه‌نامه اعم از اجباری و اختیاری جبران کند».

تغییر جایگاه اصلاح قانون از ماده (۸) مذکور در لایحه دولت به ماده (۹) قانون، مفید ارزیابی می‌شود. زیرا ماده مزبور نسبت به لزوم جبران خسارت به اشخاص ثالث تأکید نموده و موضوع آن متناسب با هدف لایحه دولت و مصوبه کمیسیون اقتصادی است. لیکن در خصوص کلیات مصوبه فوق‌نقدها و ایرادات زیر وارد است:

۱. مصوبه فوق منجر به افزایش مبلغ حق بیمه شخص ثالث خودرو می‌شود. توضیح آنکه، با الحاق یک تبصره به ماده (۹) قانون و افزایش تعهدات شرکت‌های بیمه در پرداخت خسارات مربوط به خودروهای غیرمتعارف، این امر منجر به افزایش ریسک شرکت‌های مذکور و در نهایت افزایش میزان حق بیمه می‌شود. این در صورتی است که در قانون فعلی، بیمه‌گر در خصوص خودروهای متعارف در حد تعهد قرارداد بیمه شخص ثالث پرداخت خسارت را انجام می‌دهد و در خصوص خودروهای غیرمتعارف، پرداخت خسارت به صورت متناظر با خودروی متعارف صورت می‌پذیرد.

مشخصات لایحه

دوره یازدهم - سال اول

شماره ثبت:

۲۴۶

شماره چاپ:

—

تاریخ چاپ:

—

معاونت مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۷۵۳۵-۱

تاریخ انتشار:

۱۴۰۰/۶/۲۷

لیکن در صورت نهایی شدن مصوبه فوق، بیمه‌گر موظف است در خصوص خودروهای غیرمتعارف، در ابتدا تمامی تعهد ایجاد شده را تا سقف تعهدات بیمه‌نامه اعم از اجباری و اختیاری بدون ملاحظه تناظر با خودروی متعارف بازپرداخت کند. این سازوکار به معنای خروج بیشتر منابع از شرکت‌های بیمه‌گر است و افزایش ریسک آنهاست که در نتیجه اثر خود را در افزایش حق بیمه‌ها به‌ویژه در بخش اختیاری (تکمیلی) نشان می‌دهد.

۲. از نقطه نظر تعادل اقتصادی در روابط فی‌مابین دارنده خودرو مسبب حادثه، زیان‌دیده و بیمه‌گر، قانون فعلی مناسب‌تر است. زیرا در مورد خودروهای غیرمتعارف از یک‌سو با تحدید مسئولیت مدنی دارنده خودرو و شرکت بیمه، موجب ایجاد آرامش اجتماعی و جلوگیری از تحمیل زیان غیرمتعارف به بیمه‌گر و دارنده خودرو مسبب حادثه می‌شود و از سوی دیگر، دارندگان خودروهای غیرمتعارف و گرانقیمت نیز با پذیرش ریسک تردد در محیط پرخطر خیابان و جاده، به اخذ بیمه‌نامه بدنه خودرو تشویق می‌شوند که مؤثر در جبران خسارات آنها و به لحاظ اقتصادی برای بیمه‌گران نیز سودمند خواهد بود. اصلاح قانون فعلی با توجه به افزایش ریسک بیمه‌گر در خصوص بیمه‌های تکمیلی اخذ شده در حوادث نسبت به خودروهای غیرمتعارف از یک‌سو و همچنین کاهش رغبت دارندگان خودرو غیرمتعارف به بیمه بدنه خودرو (با توجه به جبران میزان بیشتری از خسارت توسط بیمه‌گر) تعادل فعلی اقتصادی را بر هم خواهد زد که نامطلوب است و با حذف عبارت «بیمه اختیاری» از متن مصوبه کمیسیون این اشکال تا حدود زیادی مرتفع می‌گردد.

۳. مصوبه کمیسیون ممکن است موجب تبعیض در جبران خسارت برای زیان‌دیدگان شود؛ زیرا مطابق تبصره «۳» اصلاحی، چنانچه دارنده خودرو بیمه‌نامه اختیاری و اضافی تحصیل نموده باشد خسارت بیشتری به زیان‌دیده پرداخت می‌شود و در غیر این صورت خسارت کمتری به زیان‌دیده قابل پرداخت می‌باشد. این امر می‌تواند به اعمال تبعیض ناروا در حق زیان‌دیدگانی بینجامد که مالک خودرو مقابل آنها بیمه اضافی تحصیل نکرده و خسارت کمتری از آنها جبران می‌شود. لذا مصوبه از این حیث، مغایر اصل سوم قانون اساسی است که با حذف بیمه اختیاری از متن مصوبه کمیسیون، این ایراد مرتفع می‌شود.

نتیجه‌گیری

علی‌رغم اینکه مصوبه کمیسیون اقتصادی موجب افزایش میزان جبران خسارت به برخی خودروها می‌شود، سبب افزایش حق بیمه شخص ثالث برای کلیه خودروها (خصوصاً نسبت به بیمه اختیاری یا تکمیلی خسارت مالی) خواهد شد. لذا منافع و مضار ناشی از آن باید هم‌زمان مورد بررسی و مقایسه قرار گیرد. زیرا با افزایش هزینه‌ها و ریسک شرکت‌های بیمه و افزایش مبلغ حق بیمه شخص ثالث خودرو، عموم مردم مجبور به پرداخت هزینه‌های بیشتری برای اخذ بیمه‌نامه خودرو خواهند شد. این امر ممکن است موجب **بیمه‌گریزی و تبعات منفی بعدی گردد.** لذا با توجه به دلایل مذکور در این گزارش، **عدم تصویب و رد کلیات لایحه مورد پیشنهاد است.** در صورت اصرار به تصویب لایحه برای مرتفع شدن عمده اشکالات مطروحه فوق، با رعایت آیین‌نامه داخلی مجلس، عبارات «اعم از» و «اختیاری» از ذیل مصوبه کمیسیون حذف شود.

جدول مصوبه کمیسیون اقتصادی و نظرات مرکز پژوهش‌ها

شماره ماده	مصوبه کمیسیون اقتصادی	موافق	مخالف	ارجاع به کمیسیون	اظهارنظر کارشناسی	متن اصلاحی
ماده واحده	تبصره ماده (۹) قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه - مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۰ به تبصره «۱» اصلاح و یک تبصره به شرح زیر به‌عنوان تبصره «۲» به ماده مذکور الحاق می‌شود: تبصره «۲» - بیمه‌گر مکلف است خسارت مالی ناشی از حوادث رانندگی را صرفنظر از نوع خودرو آسیب‌دیده تا سقف تعهدات خود مندرج در بیمه‌نامه اعم از اجباری و اختیاری جبران کند.		✓		این ماده با افزایش میزان جبران خسارت توسط شرکت‌های بیمه موجب افزایش حق بیمه خواهد شد ضمن اینکه این مصوبه ممکن است موجب تبعیض میان زیان‌دیدگان شود؛ زیرا آن دسته از زیان‌دیدگان که خودرو طرف مقابل آنها دارای بیمه تکمیلی است، جبران خسارت بیشتری نسبت به زیان‌دیدگانی که خودرو طرف مقابل آنها فاقد چنین بیمه‌نامه‌ای باشد، دریافت می‌نمایند. لذا اولاً، رد کلیات لایحه مورد پیشنهاد است. در صورت اصرار به تصویب لایحه، جهت رفع عمده اشکالات مطروحه، پیشنهاد می‌شود عبارت «اعم از» و «و اختیاری» شود.	پیشنهاد اول: رد کلیات لایحه پیشنهاد دوم: حذف عبارات «اعم از» و «و اختیاری» از ذیل مصوبه کمیسیون